

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain, valtiokonttorista annetun lain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä helmikuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain, Valtiokonttorista annetun lain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 4/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- työmarkkinalakimies Marja Isomäki ja hallitusneuvos Erik Strömberg, valtiovarainministeriö
- lakiasiainpäälikkö Aino Lassila, Eläketurvakeskus

- pääjohtaja Timo Laitinen ja linjanjohtaja Jaana Kekäläinen, Valtiokonttori
- toimitusjohtaja Merja Ailus ja johtaja Pertti Männistö, Kuntien eläkevakuutus
- johtava vakuutuslakimies Heikki Kotila, Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma, edustaen Finanssialan Keskusliittoa
- työmarkkinalakimies Riikka Kolkkala, Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
- neuvottelupäällikkö Kristian Karrasch, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- neuvottelupäällikkö Seppo Väänänen, Pal kansaajajärjestö Pardia ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet sosiaali- ja terveysministeriö sekä Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelakia, kunnallista eläkelakia, Valtiokonttorista annettua lakia sekä eräitä niihin liittyviä lakeja siten, että Valtiokonttorin henkilöasiakkaita koskevien eläkeasioiden käsittely siirretään Kuntien eläkevakuutukseen. Samassa yhteydessä Valtiokonttorissa valtion eläketurvan toimeenpanon tehtävissä toimiva henkilöstö siirtyisi Kuntien eläkevakuutuksen palvelukseen.

Muutoksen tavoitteena on aikaansaada kustannussäästöjä työeläkejärjestelmän vaatimien tietojärjestelmien kehittämisessä ja ylläpidossa. Valtion ja kuntien eläkejärjestelmien samankaltaisuuden vuoksi muutoksella saavutettaisiin myös muita yhdistymisestä aiheutuvia säästöjä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut**Valtiokonttorin tehtävien siirto*

Esityksen tavoitteena on aikaansaada kustannussäästöjä julkisen alan työeläkejärjestelmien toimeenpanossa. Valtion ja kuntien eläkejärjestelmien samankaltaisuuksien vuoksi erityisesti tietojärjestelmien kehittämisessä ja ylläpidossa on Valtiokonttorin ja kunnallisen eläkelaitoksen Kevan toimintojen yhdistämisellä saavutettavissa hyötyjä ja vältettävissä päällekkäisiä investointeja. Esityksen perustelujen mukaan Valtiokonttorin eläkeasioiden hoitoon tarvitsemat tietojärjestelmäinvestoinnit merkitsisivät alkaneella vuosikymmenellä vuosittain noin 7 miljoonan euron menoa, joka nyt säästetään.

Valiokunta pitää julkisten eläkejärjestelmien toimeenpanon yhdistämistä mainitulla perusteella kannatettavana. Kun tehtävien siirron yhteydessä joka tapauksessa tarvitaan tiedonsiirtoa ja mittavia muutoksia Kevan tietojärjestelmiin, valiokunta katsoo aiheelliseksi korostaa tarvetta toteuttaa siirto käytännössä niin, että siirrosta aiheutuu mahdollisimman vähän viivettä eläkeasioiden käsittelyaikoihin. Siirto ei saa johtaa eläkehakemusten kohtuuttomaan ruuhkautumiseen ja eläkkeenhakijan aseman heikentymiseen viivytysten johdosta.

Valtiokonttorista siirretään Kevaan henkilöasiakkaiden eläketurvaa koskevat tehtävät. Myös työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioista huolehtisi jatkossa kunnallinen eläkelaitos. Työhyvinvointiin kuuluvat työnantajatehtävät säilyisivät Valtiokonttorin hoidettavana. Valiokunta pitää työurien pidentämistavoitteen kannalta tärkeänä, että työkyvyn ylläpitoon tähtäävien tehtävien eriyttämisestä huolimatta valtion henkilöstön työkyvyn ja kuntoutuksen hyvät käytännöt säilytetään ja että yhteistyö ja tiedonsaanti työhyvinvointiin ja kuntoutukseen liittyvien toimintojen välillä varmistetaan.

Valtion ja kuntien eläkejärjestelmien rahoitukseen ja rahastointiin ei ehdoteta muutoksia, vaan toiminnat jatkuisivat erillisinä, mikä valiokunnan mielestä on asianmukaista ja perustel-

tua. Valtio korvaa Kevalle valtion eläkkeiden toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset omakustannusarvon mukaisesti. Näin molemmat vastaavat oman järjestelmänsä rahoittamisesta ja kustannuksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että riippumatta tehtävien organisoinnista valtion tehtävien hoitoon ja taloudenpitoon liittyvät toimenpiteet Kevassa ovat riittävän sisäisen ja ulkoisen valvonnan piirissä.

Esityksen valmistelussa on lähdetty siitä, ettei valtion eläketurvan toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirto ole julkisista hankinnoista annetun lain mukainen hankinta, joka olisi tullut kilpailuttaa. Ottaen huomioon muun muassa se, että tehtävien siirron myötä myös henkilöstö siirtyy vastaanottavan organisaation palvelukseen, kyse on valiokunnan näkemyksen mukaan toimenpiteestä, joka tavara- tai palveluhankinnan sijasta monilta osin luonteeltaan rinnastuu enemmänkin liikkeenluovutukseen. Tehtävien siirron tavoitteena ei myöskään ole hankkia hallintoa toimijaa vaan hakea tehokkuushyötyjä julkisen sektorin toimintojen sisällä organisoimalla tehtäviä uudelleen. Kyse ei näin ollen ole sen tyyppisestä tavara- tai palveluhankinnasta, josta julkisista hankinnoista annetussa laissa säädetään.

Henkilöstön asema

Esityksen mukaan valtion eläketurvan henkilöasiakkaiden palvelutehtävissä Valtiokonttorissa työskentelevä henkilöstö, määrältään noin 140 henkilöä, siirtyy Kevan palvelukseen. Siirtyvään henkilöstöön sovelletaan 3. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan kunnallisen eläkelaitoksen palvelussuhteen ehtoja lain voimaantulosta alkaen.

Esityksen perusteluihin sisältyy kirjaus, jonka mukaan siirtyvän henkilön palvelussuhteen ehtojen kokonaisuus ja palkkaus eivät heikkenisi siirron yhteydessä. Valiokunta painottaa, että Kevan tulee huolehtia tämän kirjauksen toteutumisesta. Kyse on tällöin paitsi palkkauksen, myös lomaoikeuksien sekä palvelussuhdevuosiin perustuvien etuuksien samoin kuin muiden

vastaavien palvelussuhde-ehtojen kokonaisuudesta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki valtion eläkelain muuttamisesta

Lain johtolause. Johtolause muuttuu poistettavaksi ehdotetun 112 §:n vuoksi.

112 §. Kunnallinen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena uutta eläkettä myönnettäessä. Pykälä ehdotetaan poistettavaksi. Säännöstä ei ole tarpeen tässä vaiheessa muuttaa, koska nyky muodossa siinä ei mainita Valtiokonttoria toimeenpanijana.

2. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

1 §. Lain tarkoitus ja eläkelaitoksen tehtävät. Pykälän 2 momentin muotoilua ehdotetaan selkeyttäväksi.

137 b §. Valtion eläkemenojen maksu ja kunnallisen eläkelaitoksen kustannusten korvaus. Pykälän 1 ja 2 momenttien viimeisten virkkeiden mukaan toteutuneiden kustannusten määrän ylittäessä tai alittaessa arvioidun määrän erotus otetaan huomioon lopullisen määrän laskemista lähinnä seuraavan vuoden maksussa ja korvauksessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on, että kustannusten määrä selvitetäisiin ja maksettaisiin mahdollisimman joutuisasti eikä välttämättä pykälässä tarkoitettulla viiveellä. Koska täsmällisemmät säännökset kustannusten korvaamisesta sisällytetään pykälän 4 momentin mukaan asetukseen, ei 1 ja 2 mo-

mentissa ole tarpeen säätää korvauksen tarkistamisen määräajasta.

3. Laki valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi siitä puuttuva sana "työntekijää".

6. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain 5 §:n muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

5 §. Pykälän 2 momentin nykyisen sanamuodon mukaisesti momentissa tarkoitettuna etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta Valtiokonttori. Koska kunnallinen eläkelaitos huolehtii jatkossa julkisen puolen eläkkeiden ja eläketurvan toimeenpanosta, pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa tarkoitettuna etuuden laskisi ja suorittaisi kunnallinen eläkelaitos.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 4.—5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1.—3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään uusi 6. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset**1.****Laki****valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun valtion eläkelain (1295/2006) 32 §, 130 §:n 3 momentti, 161 §:n 2 momentti, 163 §, 167 §:n 2, 3 ja 5 momentti sekä 168 §:n 3 momentti,

muutetaan 18 §, 20 §:n 1 momentti, 25 §:n 2 momentti, 37 §, 42 §:n 2 momentti, 43 ja 44 §, 45 §:n 1 momentti, 48 ja 49 §, 51 §, 74 §:n 2 momentti, 86 §:n 4 momentti, 91 §, 93 §:n 2 momentti, 100 §:n 1 momentti, 101—103 §, 104 §:n 2 momentti, 105 §, 106 §:n 1 momentti, 107 ja 108 §, 109—111 ja 113 §:n 1 momentti, 115 §:n 1 momentti, 116 §:n 2 ja 3 momentti, 117 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 118 §:n 1 momentti, 119 §, 120 §:n 1 ja 4 momentti, 122 §:n 1—3 ja 5 momentti, 123 ja 124 §, 125 §:n 1 momentti, 128 §, 130 §:n 1 ja 2 momentti, 131 ja 132 §, 135 §:n 1 ja 2 momentti, 143, 143 b ja 145—147 §, 148 §:n 2 momentti, 149 ja 150 §, 151 §:n 1 momentti, 154—156 §, 157 §:n 1 ja 3 momentti, 158 ja 159 §, 160 §:n 2 momentti, 161 §:n 1 ja 3 momentti sekä 162 ja 174 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 107 § osaksi laissa 1189/2007, 108 § ja 122 §:n 2 momentti viimeksi mainitussa laissa, 122 §:n 1 momentti laissa 1209/2009, 143 b § laissa 1115/2007, 150 § osaksi laissa 1035/2008 ja 174 a § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 106 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 162 a § seuraavasti:

18, 20, 25, 37, 42—45, 48, 49, 51, 74, 86, 91, 93	113, 115—120, 122—128, 130—132, 135, 143,
ja 100—111 §	143 b, 145—151, 154—162 a ja 174 a §
(Kuten HE)	(Kuten HE)

112 §
(Poist.)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.**Laki****kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 2, 13 ja 14 kohta, 12 §:n 1 momentin 2 kohta, 120 §:n 4 momentti, 137 §, 146 §:n otsikko ja 2—5 momentti, 147 §:n otsikko, 148 §:n 1 momentin johdantokappale ja 4—6 kohta, 149 §:n 1 momentin 4 kohta, 152 §, 153 §:n 1 ja 4 momentti, 155 §, 160 §:n 1 momentti, 162 §:n 1 ja 2 momentti sekä 166 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti laissa 260/2007, 4 §:n 2 kohta ja 146 §:n 2 momentti laissa 713/2004, 4 §:n 13 ja 14 kohta sekä 160 §:n 1 momentti laissa 1188/2003, 12 §:n 1 momentin 2 kohta, 153 §:n 1 momentti, 155 § sekä 162 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1293/2006, 137 § laeissa 1006/2007 ja 916/2008, 152 § laissa 921/2003 sekä 153 §:n 4 momentti laissa 638/2009, ja

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 260/2007 ja laissa 461/2008, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1188/2003, 713/2004 ja 1293/2006, uusi 15 kohta, lakiin uusi 137 b ja 141 a §, 147 §:ään uusi 2 momentti sekä 149 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 kohta seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja eläkelaitoksen tehtävät

Eläketurvasta huolehtii julkisoikeudellinen Keva-niminen kunnallinen eläkelaitos. Eläkelaitoksen kotipaikka on Helsinki.

(3 mom. kuten HE)

4, 12, 120 ja 137 §
(Kuten HE)

137 b §

Valtion eläkemenojen maksu ja kunnallisen eläkelaitoksen kustannusten korvaus

Valtio maksaa kunnalliselle eläkelaitokselle ennakoon valtion eläkelain mukaisten etuuk-
sien maksamiseen tarvittavan määrän. Toteu-
tuneiden kustannusten määrän ylittäessä tai alit-
taessa arvioidun määrän erotus otetaan *jälkikä-*
teen huomioon korjauseränä.

Valtiokonttori maksaa työnantajan eläkemak-
susta kunnalliselle eläkelaitokselle korvauksen
143 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta.
Valtiovarainministeriö vahvistaa kunnalliselle
eläkelaitokselle ennakkomaksuna maksettavan
korvauksen euromääräisen suuruuden. Kunnalli-
nen eläkelaitos esittää valtiovarainministeriölle
laskelman korvauksen suuruudesta. Korvauksen
määrä lasketaan valtion maksuperustelain
(150/1992) 6 §:ssä tarkoitettua omakustannusar-
voa vastaavasti. Korvaus maksetaan tasasuorina
erinä kuukausittain kyseisen vuoden kustannus-
ten määrää koskevan etukäteen tehtävän arvion
perusteella. Toteutuneiden kustannusten mää-
rän ylittäessä tai alittaessa arvioidun määrän ero-
tus otetaan *jälkikäteen huomioon korjauseränä.*
(3 ja 4 mom. kuten HE)

141 a, 146—149, 152, 153, 155, 160, 162 ja
166 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä helmikuuta 1991 valtiokonttorista annetun lain (305/1991) 2 §:n 1 momen-
tin 3 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 317/2009, seuraavasti:

2 §
(Kuten HE)

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valtiokonttorin palveluksesta kunnallisen eläkelaitoksen palvelukseen tämän lain voimaan tullessa siirtynyt *työntekijä* pidetään siirtoa edeltävän valtion palveluksensa osalta valtion eläkelain (280/1966) 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vanhana edunsaajana. Edellytyksenä on, että edellä tarkoitettu työntekijä oli 31 päivänä joulukuuta 1992 yhdenjaksoisessa valtion eläketurvan piiriin kuuluvassa palveluksessa ja että hänen tällainen palveluksensa jatkuu yhdenjaksoisesti siirtymishetkeen saakka. Lisäksi valtion palveluksen jälkeisen kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluvan palveluksen tulee jatkua kunnallisen eläkelain muuttamisesta anne-

tun lain (713/2004) voimaantulosäännöksen 26 momentissa tarkoitettulla tavalla yhdenjaksoisesti valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (679/2004) voimaantulosäännöksen 15 momentissa tarkoitettua henkilökohtaista eläkeikää vastaavaan eläkeikään. Työkyvyttömyyseläetapauksessa palveluksen tulee jatkua yhdenjaksoisesti työkyvyttömyyden alkamiseen asti. Jos henkilö siirtyy kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluvasta palveluksesta takaisin valtion palvelukseen, sovelletaan tätä momenttia edellyttäen, että valtion eläketurvan piiriin kuuluva palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (679/2004) voimaantulosäännöksen 15 momentissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen eläkeikään saakka.

(4 ja 5 mom. kuten HE)

Valiokunnan uusi lakiehdotus

6.

Laki

valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun lain (644/2003) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1190/2007, seuraavasti:

5 §

Jos hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) perusteella, tämän lain

mukaisen etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta *kunnallinen eläkelaitos*. Etuus suoritetaan siitä ajankohdasta lukien, jos ta henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan yhteisöjen henkilöstösääntöjen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Markku Pakkanen /kesk
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Paula Sihto /kesk
	Risto Autio /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Marjaana Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.